

บทที่ 2

ช่องทางการขยายอาชีพ

สาระสำคัญ

การมองเห็นช่องทางในการขยายอาชีพ

ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

มีความรู้ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในงานอาชีพ สามารถมองเห็นความจำเป็นของช่องทางการประกอบอาชีพ ความเป็นไปได้ในการขยายอาชีพ และสามารถกำหนดวิธีการ ขั้นตอนการขยายอาชีพ พร้อมให้เหตุผลได้ ถูกต้องเหมาะสม

ขอบข่ายเนื้อหา

- เรื่องที่ 1 ความจำเป็นในการมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ
- เรื่องที่ 2 ความเป็นไปได้ในการขยายอาชีพ
- เรื่องที่ 3 การกำหนดวิธีการและขั้นตอนการขยายอาชีพพร้อมให้เหตุผล

สื่อการเรียนรู้

- หนังสือเรียน
- ใบงาน

เรื่องที่ 1 : ความจำเป็นในการมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ

การมองเห็นช่องทางการประกอบอาชีพ

โอกาสและความสามารถที่จะนำมาประกอบอาชีพได้ก่อนผู้อื่น เป็นหัวใจสำคัญของการประกอบอาชีพ หากผู้ประกอบอาชีพตามที่ตลาดต้องการและเป็นอาชีพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น ย่อมทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จ สามารถพัฒนาตนเองให้มองเห็นโอกาสในการประกอบอาชีพได้ คือ

1. ความชำนาญจากงานที่ทำในปัจจุบัน จะเป็นแหล่งความรู้ ความคิด ที่จะช่วยให้มองเห็นโอกาสในการประกอบอาชีพได้มาก เช่น บางคนมีความชำนาญทางด้านการทำอาหาร ตัดเย็บเสื้อผ้า ซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า ต่อท่อน้ำประปา ช่างไม้ ช่างปูกระเบื้อง ช่างทาสี ฯลฯ ซึ่งสามารถนำความชำนาญดังกล่าวมาพัฒนาและประกอบอาชีพได้ บางคนทำงานที่โรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า เมื่อกลับมาภูมิลำเนาเดิมของตนเอง ก็นำความรู้ ความสามารถและความชำนาญมาใช้เป็นช่องทางการประกอบอาชีพของตนเองได้

2. ความชอบความสนใจส่วนตัว เป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้มองเห็นช่องทางโอกาสในการประกอบอาชีพ บางคนชอบประดิษฐ์ดอกไม้ บางคนชอบวาดรูป ทำให้บุคคลเหล่านี้พัฒนางานที่ชอบ ซึ่งเป็นงานอดิเรก กลายเป็นอาชีพหลัก ทำรายได้เป็นอย่างดี

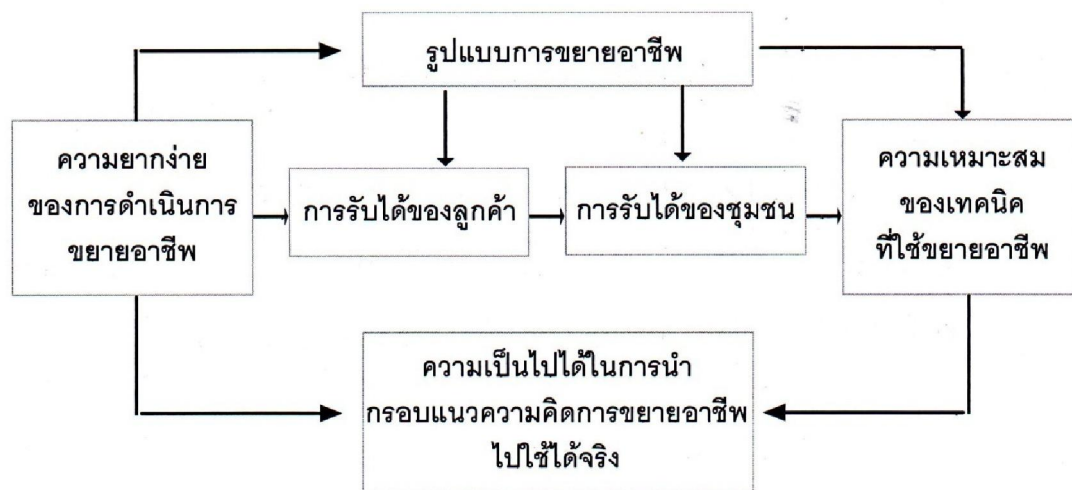
3. การฟังความคิดเห็นจากแหล่งต่าง ๆ พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคล เป็นแหล่งความรู้ และก่อให้เกิดความคิดริเริ่มเป็นอย่างดี ในบางครั้งเรามีความคิดแล้ว และได้พูดคุยกับบุคคลต่าง ๆ จะช่วยให้การวิเคราะห์ความคิดชัดเจนขึ้น ช่วยให้เห็นไปข้างหน้าได้อย่างรอบคอบก่อนที่จะลงมือทำงานจริง

4. การศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ การดูวีดิทัศน์ ฟังวิทยุ ดูรายการโทรทัศน์ จะช่วยให้เกิดความรู้และความคิดใหม่ ๆ

5. ข้อมูล สถิติ รายงาน ข่าวสารจากหน่วยราชการและเอกชน รวมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในการมองหาช่องทางในการประกอบอาชีพผู้ที่มองหาอาชีพ พัฒนาอาชีพ ควรให้ความสนใจข้อมูลต่าง ๆ ในการติดตามเหตุการณ์ให้ทัน แล้วนำมาพิจารณา ประกอบการตัดสินใจประกอบอาชีพ

เรื่องที่ 2 : ความเป็นไปได้ของการขยายอาชีพ

การประเมินความเป็นไปได้ในการนำกรอบแนวคิดไปใช้ในการขยายอาชีพได้จริง

จากแผนภูมิดังกล่าวแสดงให้เห็นกรอบแนวคิดในการประเมินความเป็นไปได้ มีองค์ประกอบร่วมกัน 6 องค์ประกอบ ในแต่ละองค์ประกอบมีตัวแปรดังนี้

1. รูปแบบการขยายอาชีพ มีตัวแปรร่วม ดังนี้
  - 1.1 ผลผลิต
  - 1.2 กระบวนการผลิต
  - 1.3 ปัจจัยนำเข้าการผลิต
2. ความยากง่ายของการดำเนินการจัดการ มีตัวแปรร่วม ดังนี้
  - 2.1 การบริหารจัดการ แรงงาน เงินทุน
  - 2.2 แผนธุรกิจ
3. การรับได้ของลูกค้า มีตัวแปรร่วมดังนี้
  - 3.1 ผลผลิตอยู่ในความนิยม
  - 3.2 เป็นสิ่งจำเป็นต่อชีวิต
  - 3.3 ราคา
4. การรับได้ของสังคมชุมชน มีตัวแปรร่วม ดังนี้
  - 4.1 สภาพแวดล้อม

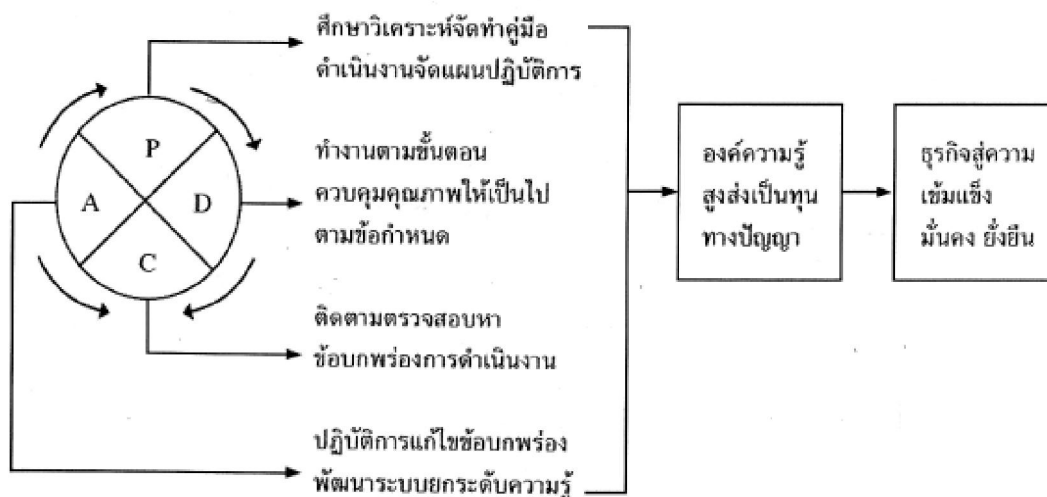
- 4.2 วัฒนธรรมประเพณี
5. ความเหมาะสมของเทคนิควิทยาการที่ใช้ในการขยายอาชีพ
  - 5.1 เทคนิควิทยาการเพื่อการลดต้นทุน
  - 5.2 เทคนิควิทยาการเพื่อการลดของเสีย

วิธีการวิเคราะห์

การวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจมีความจำเป็นที่เจ้าของธุรกิจจะต้องประเมินตัดสินใจด้วยตนเองสำหรับกรณีที่ธุรกิจมีหุ้นส่วนหรือผู้เกี่ยวข้อง ควรจะใช้วิธีสนทนาเจาะลึกและวิธีความสัมพันธ์ร่วมกัน โดยมีวิธีการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบด้วยตนเอง ด้วยรายละเอียดและความเป็นไปได้ ความเป็นพวกเดียวกัน โดยทบทวนหลาย ๆ ครั้งจนมั่นใจแล้วจึงตัดสินใจ

เรื่องที่ 3 : การกำหนดวิธีการขั้นตอนการขยายอาชีพและเหตุผลของการขยายอาชีพ

เป็นขั้นตอนการปฏิบัติการในอาชีพที่จะต้องใช้องค์ความรู้ที่ยกระดับคุณค่า เพื่อมาใช้ปฏิบัติการจึงเป็นกระบวนการของการทำงานที่เริ่มจากการนำองค์ความรู้ที่จัดทำในรูปของคู่มือคุณภาพหรือเอกสารคู่มือดำเนินงานมาศึกษาวิเคราะห์จัดระบบปฏิบัติการ จัดปัจจัยนำเข้าดำเนินการทำงานตามขั้นตอนและการควบคุมผลผลิตให้มีคุณภาพเป็นไปตามข้อกำหนด ดำเนินการตรวจสอบหาข้อบกพร่องในการทำงาน ปฏิบัติแก้ไขข้อบกพร่องเป็นวงจรอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงพัฒนาเอกสารคู่มือดำเนินงานไปเป็นระยะ ๆ ก็จะทำให้การปฏิบัติการในกิจกรรมอาชีพประสบความสำเร็จสู่ความเข้มแข็ง มั่นคง ยั่งยืน ตามกรอบความคิดนี้

1. การปฏิบัติการใช้ความรู้ โดยใช้วงจรเดมมิง เป็นกรอบการทำงาน

- P - Plan ด้วยการทำเอกสารคู่มือดำเนินงาน (ซึ่งได้มาจากกิจกรรมยกระดับความรู้) มาศึกษาวิเคราะห์จัดระบบปฏิบัติการที่ประกอบด้วยกิจกรรมขั้นตอน และผู้รับผิดชอบกำหนดระยะเวลาการทำงาน กำหนดปัจจัยนำเข้าดำเนินงานให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- D - Do การปฏิบัติการทำงานตามระบบงานที่จัดไว้อย่างเคร่งครัด ควบคุมการผลิตให้เสียหายน้อยที่สุด ได้ผลผลิตออกมามีคุณภาพเป็นไปตามข้อกำหนด

- C - Check การตรวจสอบหาข้อบกพร่องในการทำงานโดยผู้ปฏิบัติการหาเหตุผลของการเกิดข้อบกพร่องและจดบันทึก

- A - Action การนำข้อบกพร่องที่ตรวจพบของคณะผู้ปฏิบัติการมาร่วมกันเรียนรู้หาแนวทางแก้ไขข้อบกพร่อง จนสรุปได้ผลแล้วนำข้อมูลไปปรับปรุงเอกสารคู่มือดำเนินงานเป็นระยะ ๆ ก็จะทำให้องค์ความรู้สูงขึ้นโดยลำดับ แล้วส่งผลต่อประสิทธิภาพของธุรกิจ ประสบผลสำเร็จนำไปสู่ความเข้มแข็งยั่งยืน

2. **ทุนทางปัญญา** ผลจากการนำองค์ความรู้ไปใช้ มีการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องที่ผลทำให้องค์ความรู้สูงขึ้นเป็นลำดับ จนกลายเป็นทุนทางปัญญาของตนเอง หรือของชุมชนที่จะเกิดผลต่อธุรกิจ ดังนี้

- องค์กรความรู้สามารถใช้สร้างผลผลิตที่คนอื่นไม่สามารถเทียบเคียงได้ และไม่สามารถทำตามได้ จึงได้เปรียบทางการแข่งขัน

- การเปลี่ยนแปลงยกระดับคุณภาพผลผลิตอย่างต่อเนื่อง ทำให้ลูกค้าเชื่อมั่น ทัศนคติต่อการทำธุรกิจร่วมกัน

- เป็นการสร้างทุนทางมนุษย์ผู้ร่วมงานได้เรียนรู้บริหารระบบธุรกิจด้วยตนเอง สามารถเกิดภูมิปัญญาในตัวบุคคล ทำให้ชุมชนพร้อมขยายขอบข่ายอาชีพออกสู่ความเป็นสากล

3. **ธุรกิจสู่ความเข้มแข็งยั่งยืน** การจัดการความรู้ทำให้องค์ความรู้สูงขึ้นโดยลำดับ การขยายของอาชีพจึงเป็นการทำงานที่มีภูมิคุ้มกัน โอกาสของความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ต่ำลง ดังนั้น ความน่าจะเป็นในการขยายอาชีพจึงประสบความสำเร็จค่อนข้างสูง เพราะมีการจัดการความรู้ ยกระดับความรู้นำไปใช้และปรับปรุงแก้ไขเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ธุรกิจเข้มแข็ง ยั่งยืนได้ เพราะรู้จักและเข้าใจตนเองตลอดเวลา

การจัดทำแผนปฏิบัติการ (P)

การจัดทำแผนปฏิบัติการทางอาชีพ เป็นการดำเนินการที่มีองค์ประกอบร่วม ดังนี้

1. เหตุการณ์หรือขั้นตอนการทำงาน ซึ่งจะบอกว่าเหตุการณ์ใดควรทำพร้อมกัน หรือควรทำทีหลัง เป็นการลำดับขั้นตอนในแต่ละกิจกรรมให้เป็นแผนการทำงาน

2. ระยะเวลาที่กำหนดว่าในแต่ละเหตุการณ์จะใช้เวลาได้ไม่เกินเท่าไร เพื่อออกแบบการใช้ปัจจัยดำเนินงานให้สัมพันธ์กัน

3. ปัจจัยนำเข้าและแรงงาน เป็นการระบุปัจจัยนำเข้าและแรงงานในแต่ละเหตุการณ์ว่าควรใช้เท่าไร การจัดทำแผนปฏิบัติการทางอาชีพ มักจะนิยมใช้ผังการไหลของงานมาใช้ออกแบบการทำงานให้มองเห็นความสัมพันธ์ร่วมระหว่างเหตุการณ์ ระยะเวลา ปัจจัยนำเข้าและแรงงานจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานและผู้จัดการได้ขับเคลื่อนการทำงานสู่ความสำเร็จได้ ดังนั้น ในการออกแบบแผนปฏิบัติงาน จำเป็นต้องใช้องค์ความรู้ที่สรุปได้ในรูปของเอกสารขั้นตอนการทำงานมาวิเคราะห์และสร้างสรรค์ให้เกิดแผนปฏิบัติการ

ตัวอย่าง วิธีดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพดินไร่ทนต์น้อย

1. ศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพดิน มีกิจกรรมที่จะต้องทำ 5 กิจกรรม ประกอบด้วย

1. การตรวจสอบวิเคราะห์คุณภาพดิน ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความผิดปกติที่จะต้องทำ และเกี่ยวข้องกับ ดังนี้
  - เก็บตัวอย่างดิน
  - ส่งตัวอย่างดินให้กองเกษตรเคมี กรมวิชาการเกษตรวิเคราะห์
  - รอผลการวิเคราะห์
  - ศึกษาผลวิเคราะห์วางแผนตัดสินใจกำหนดพืชที่ต้องผลิต
2. การไถพรวนหน้าดิน ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความผิดปกติที่จะต้องทำและเกี่ยวข้องกับ ดังนี้
  - ไถบุกเบิกด้วยผาน 3 ระยะ
  - ไถแปรด้วยผาน 7 ระยะ
  - ไถพรวนให้ดินละเอียดด้วยโรตารี
3. การเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความผิดปกติที่จะต้องทำและเกี่ยวข้องกับ ดังนี้
  - การหว่านปุ๋ยหมัก
  - หว่านเมล็ดปุ๋ยพืชสด
  - บำรุงรักษาปุ๋ยพืชสดและวัชพืชในหังอกงาม
  - ไถพรวนสับปุ๋ยพืชสดให้ขาดคลุกกลดิน
4. การหมักสังเคราะห์ดิน ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความผิดปกติที่จะต้องทำและเกี่ยวข้องกับ ดังนี้
  - ให้จุลินทรีย์เร่งการย่อยสลาย
  - ตรวจสอบการย่อยสลาย

5. การสร้างประสิทธิภาพดิน ผลการวิเคราะห์พบว่ามีความจำเป็นต้องทำและเกี่ยวข้อง ดังนี้

- ใส่จุลินทรีย์ไมโคร โลซ่า เพื่อย่อยหินฟอสเฟต สร้างฟอสฟอรัสให้กับดิน
- จัดร่องคลุมหน้าดินด้วยฟางข้าวเพื่อป้องกันความร้อน รักษาความชื้นและการเคลื่อนย้ายธาตุ

อาหารในดิน

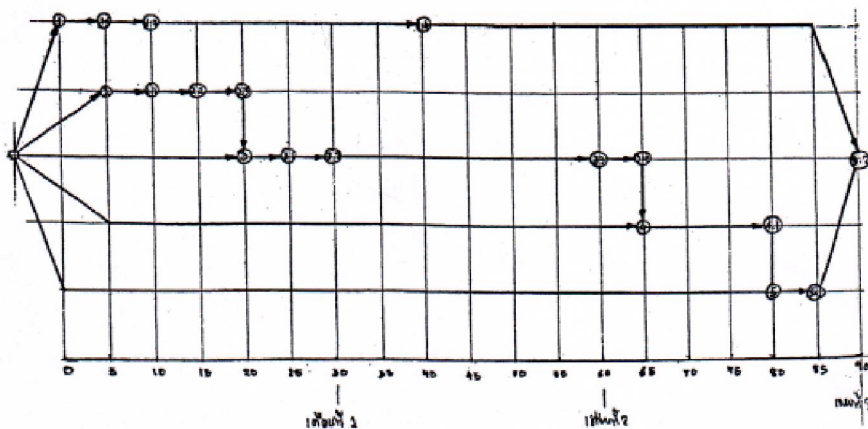
2. วิเคราะห์ปริมาณงาน ลักษณะงาน กำหนดการใช้เครื่องจักรกล ปัจจัยการทำงานและแรงงาน

3. วิเคราะห์งานกำหนดระยะเวลาของความสำเร็จของแต่ละเหตุการณ์ และสรุประยะเวลาทั้งหมด

ของกระบวนการ

ตัวอย่าง แผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพดิน “ไร่นาหน้อย”

1. ผังการไหลของงานพัฒนาดิน

2. กิจกรรมพัฒนาดินประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์คุณภาพดิน
2. การไถพรวนหน้าดิน
3. การเพิ่มอินทรีย์วัตถุ
4. การหมักสังเคราะห์ดิน
5. การสร้างประสิทธิภาพดิน

3. รายละเอียดปฏิบัติการ

3.1 การวิเคราะห์คุณภาพดิน

ประกอบด้วยระยะเวลาและการใช้ทรัพยากรดำเนินงาน ดังนี้

(1) การเก็บตัวอย่างดินกระจายจุดเก็บดินทั้งแปลง (150 ไร่) ให้ครอบคลุมประมาณ 20 หลุม เก็บดินชั้นบนและชั้นล่างอย่างละ 200 กรัมต่อหลุม รวบรวมดินแต่ละชั้นมาบดให้เข้ากัน แล้วแบ่งออกมาอย่างละ 1,000 กรัม บรรจุหีบห่อให้มีฉลากไม่รั่วไหล ใช้เวลา 5 วัน

(2) จัดการนำตัวอย่างดินส่งกองเกษตรเคมีด้วยตนเอง รอผลการวิเคราะห์จากกองเกษตรเคมี ใช้เวลา 30 วัน

(3) ศึกษาผลการวิเคราะห์วางแผนการผลิต ใช้เวลา 50 วัน

3.2 การไถพรวนหน้าดิน

ประกอบด้วยระยะเวลา และการใช้ทรัพยากรดำเนินงาน ดังนี้

(1) ไถบุกเบิกด้วยการจ้างรถไถดินนานมา 3 งาน ไถบุกเบิกครั้งแรก ใช้เวลาไม่เกิน 5 วัน

(2) ไถแปรเพื่อย่อยดินให้แตกด้วยรถไถติดผาน 7 งาน ไถตัดแนวไถบุกเบิก ใช้เวลา 5 วัน

(3) ตีพรวนย่อยดินด้วยโรตารี เพื่อย่อยดินให้มีขนาดก้อนเล็ก สอดคล้องกับสภาพการงอกของเมล็ดพืช ใช้เวลาไม่เกิน 5 วัน

3.3 การเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน

ประกอบด้วยระยะเวลาและการใช้ทรัพยากรดำเนินงานดังนี้

(1) หว่านปุ๋ยหมัก 150 ตัน บนพื้นที่ 150 ไร่ ใช้เวลาไม่เกิน 5 วัน ใช้คนงาน 3 คน และใช้รถแทรกเตอร์พ่วงรถบรรทุกปุ๋ยหมักกระจาย 150 จุด แล้วใช้คนงานกระจายปุ๋ยให้ทั่วแปลง

(2) หว่านเมล็ดปุ๋ยพืชสดคลุกเคล้าจุลินทรีย์ไรโซเดียม ไร่ละ 20 กก. บนพื้นที่ 150 ไร่ ใช้เวลาไม่เกิน 5 วัน ใช้คนงาน 2 คน

(3) บำรุงรักษาปุ๋ยพืชสดและวัชพืชในหังอกงาม ด้วยการใช้น้ำผสมจุลินทรีย์อย่างเจือจางวันเว้นวัน ใช้คนงาน 1 คน

(4) ไถพรวนสับปุ๋ยพืชสดคลุกเคล้าลงดินด้วยโรตารี

3.4 การหมักสังเคราะห์ดิน

ประกอบด้วย

(1) ให้จุลินทรีย์เร่งการย่อยสลาย (พด1+พด 2) ไปพร้อมกับน้ำวันเว้นวัน ใช้คนงาน 1 คน ตรวจสอบการย่อยสลายในช่วงตอนเช้า 07.00 น. พร้อมวัดอุณหภูมิและจดบันทึกทุกวัน โดยความน่าจะเป็นในวันที่ 15 ของการหมัก อุณหภูมิต้องลดลงเท่ากับอุณหภูมิปกติใช้ผู้จัดการแปลงดำเนินการ

3.5 การสร้างประสิทธิภาพดิน

ประกอบด้วย

- (1) ใช้จุลินทรีย์ไมโครโหลซ่า เพื่อการย่อยสลายของฟอสฟอรัสคลุกลงดิน โดยตีพรวนด้วยโรตารี จักรongปลูกผักตามแผนคลุมหน้าดินด้วยฟางข้าว
- (2) ใช้แรงงาน 20 คน ดินมีคุณภาพพร้อมการเพาะปลูก

การทำงานตามแบบแผนปฏิบัติการ (D)

การทำงานตามแผนปฏิบัติการของผู้รับผิดชอบ ยังใช้วงจรเคมมิ่ง เช่นเดียวกันโดยเริ่มจาก

P : ศึกษาเอกสารแผนปฏิบัติการให้เข้าใจอย่างรอบคอบ

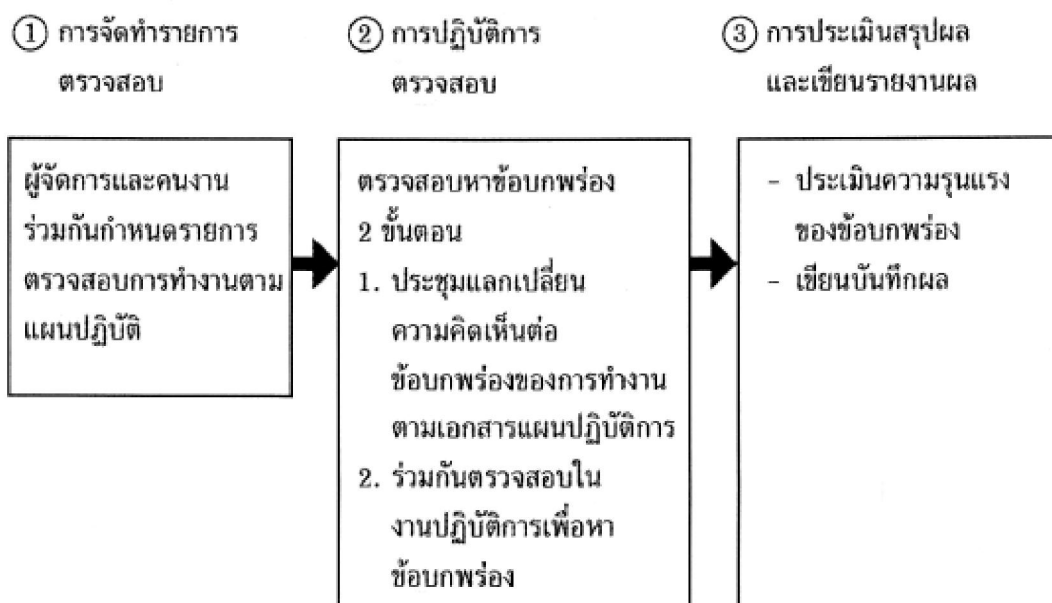
D : ทำตามเอกสารขั้นตอนให้เป็นที่ไปตามข้อกำหนดทุกประการ

C : ขณะปฏิบัติการต้องมีการตรวจสอบทุกขั้นตอนให้เป็นที่ไปตามข้อกำหนด

A : ถ้ามีการทำผิดข้อกำหนด ต้องปฏิบัติการแก้ไขให้เป็นที่ไปตามข้อกำหนด

การตรวจสอบหาข้อบกพร่อง (C)

เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการปฏิบัติการใช้ความรู้ สร้างความเข้มแข็ง ยั่งยืน โดยมีรูปแบบการตรวจติดตามข้อบกพร่องดังนี้

1. การจัดทำรายการตรวจสอบ

ด้วยการให้ผู้จัดการและคนงานร่วมกันวิเคราะห์เอกสารแผนปฏิบัติการ และทบทวนร่วมกับประสบการณ์ที่ใช้แผนทำงาน ว่าควรมีเหตุการณ์ใดบ้างที่ควรจะให้มีความสำคัญเพื่อการตรวจสอบแล้วจัดทำเอกสารรายการตรวจ ดังตัวอย่างนี้

ตัวอย่าง เอกสารรายการตรวจและบันทึกข้อบกพร่อง

กิจกรรม พัฒนาคุณภาพดินไร่นาเหนือ สำหรับปฏิบัติการตั้งแต่วันที่ 5 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มกราคม 2552

กิจกรรม	รายการ		กำหนดการตรวจ	ผลการตรวจ	
	มาตรฐานที่ต้องการ	เหตุการณ์ที่ต้องตรวจ		ข้อบกพร่องจากเอกสารแผนปฏิบัติการ	สภาพปรากฏการณ์ข้อบกพร่องที่เกิดและแนวทางแก้ปัญหา
การเพิ่มอินทรีย์วัตถุให้กับดิน	ใส่ปุ๋ยพืชสด 5,000 กก./ไร่ พท.1ตรม.ต้องให้ปุ๋ยพืชสด 3 กก.ขึ้นไป		5 ธ.ค. 51		
การหมักสังเคราะห์ดิน	ดินที่มีกลิ่นหอมเหมือนกลิ่นเห็ด		10 ม.ค. 51		
การสร้างประสิทธิภาพของดิน	ดินรวมตัวกันเป็นเม็ดก้อนกลม		30 ม.ค. 52		

รายละเอียดปฏิบัติการ

- 3.3(2) = หว่านเมล็ดปุ๋ยพืชสดแล้ว คลุกเคล้าจุลินทรีย์ไรโซเบียมไร่ละ 20 กก.
- 3.3(3) = ให้น้ำผสมจุลินทรีย์อย่างเจือจางกับปุ๋ยพืชสดวันเว้นวัน
- 3.4(1) = ให้จุลินทรีย์เร่งการย่อยสลาย (พด1 + พด2) ไปพร้อมกับน้ำวันเว้นวันเป็นเวลา 15 วัน
- 3.5(1) = ใช้จุลินทรีย์ไมโคร โลซ่าเพื่อย่อยสลายหินฟอสเฟต คลุกลงดินที่ย่อยสลายแล้ว
- 3.5(2) = จัดร่องปลูกผักคลุมหน้าดินด้วยฟางข้าว

2. ปฏิบัติการตรวจสอบ

การปฏิบัติการตรวจสอบทำ 2 ขั้นตอน คือ

2.1 ตรวจสอบหาข้อบกพร่องของเอกสารแผนปฏิบัติการ เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างผู้จัดการกับคนงานว่าการที่คนงานได้ปฏิบัติการศึกษาเอกสารแผนและปฏิบัติตามกิจกรรมในทุกเหตุการณ์ได้ครบคิดว่ากิจกรรมเหตุการณ์ใด มีข้อบกพร่องที่ควรจะได้แก้ไข

2.2 ตรวจสอบภาคสนาม เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างผู้จัดการกับคนงาน เพื่อตรวจหาข้อบกพร่องในการดำเนินงาน ร่วมกันคิดวิเคราะห์ระบุสภาพที่เป็นปัญหา และแนวทางแก้ปัญหา

กิจกรรม : ตัวอย่าง เอกสารบันทึกข้อบกพร่องการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพดินไร้ทนเหนียว ปฏิบัติการ
ระหว่างวันที่ 5 ธันวาคม 2551 ถึงวันที่ 30 มกราคม 2552

กิจกรรม	รายการ		กำหนดการ ตรวจ	ผลการตรวจ	
	มาตรฐานที่ ต้องการ	เหตุการณ์ที่ ต้องตรวจ		ข้อบกพร่องจาก เอกสารแผน ปฏิบัติการ	สภาพปรากฏการณ์ ข้อบกพร่องที่เกิดและ และแนวทางแก้ปัญหา
3. การเพิ่ม อินทรีย์วัตถุ ให้กับดิน	ใส่ปุ๋ยพืชสด 5,000 กก./ไร่ พท.1ตรม.ต้องให้ ปุ๋ยพืชสด 3 กก. ขึ้นไป		5 ธ.ค. 51		ปุ๋ยพืชสดขึ้นไม่สม่ำเสมอทดสอบแล้วพบว่า ว่ามีปริมาณต่ำกว่า 5,000 กก./ไร่ มีผล สรุปพบว่า 3.1—→3.2 = ไม่พบ ข้อบกพร่อง 3.2—→3.3 = พบข้อ บกพร่องว่าระบบการ ให้น้ำไม่กระจายดีพอ แนวทางแก้ไข ตรวจสอบหัวทำเหวียง สับเปลี่ยนของใหม่แทน
4. การหมัก สังเคราะห์ดิน	ดินมีกลิ่นหอม เหมือนกลิ่นเห็ด		10 ม.ค. 52		
5. การสร้าง ประสิทธิภาพ ของดิน	ดินปรับโครงสร้าง เป็นเม็ดก้อนกลม		30 ม.ค. 52		

3. การประเมินสรุปและเขียนรายงานผล

เป็นขั้นตอนการนำผลการตรวจติดตามตลอดรอบผลการผลิตเกษตรอินทรีย์ไปประเมินความรุนแรงของข้อบกพร่องที่เกิดผลมาจากอะไรเป็นส่วนใหญ่ แล้วดำเนินการปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่องทั้งองค์ความรู้และปัจจัยนำเข้าดำเนินงาน ดังตัวอย่าง

ภารกิจ	กิจกรรมที่พบข้อบกพร่อง	เหตุการณ์ที่เกิดข้อบกพร่อง	ผลการประเมินความรุนแรงของข้อบกพร่อง			การปฏิบัติการแก้ไขข้อบกพร่อง	
			ต่ำ	ปานกลาง	รุนแรง	ด้านองค์ความรู้	ด้านปัจจัยนำเข้าดำเนินการ
การจัดแปลงปลูก	การพัฒนาดิน	③.2 → ③.3 การกระจายน้ำไม่ดี ปุ๋ยพืชสดขึ้นไม่สม่ำเสมอ	-	✓	-	-	-
	การจัดระบบน้ำ	④.1 → ④.2 แรงดันน้ำกับหัวจ่ายไม่สัมพันธ์	-	-	✓	ข้อกำหนดใช้ระยะ 4x8 แก้ไขเป็น 4x6	-
การบำรุงรักษาพืช	การควบคุม pH ของดินให้เหมาะสมกับมะเขือเทศ	③.1 → ③.2 - วัดค่า pH ได้ - 6 - ค่า pH ที่กำหนด 6.5 - 7.5	-	-	✓	-	คนงานไม่ทำความเข้าใจขั้นตอนการแก้ไขโดยสลับเปลี่ยนคนงานที่เข้าใจเห็นความสำคัญเข้ามาทำงานแทน
การอารักขาพืช	การใช้เชื้อราป้องกันพืช	⑤.2 → ⑤.3 ใช้วิธีการพ่นผิด ทำให้น้ำผสมเชื้อราพ่นไม่ทั่วถึงได้เพียงหลังใบไม้เข้าถึงได้ใบทำให้ประสิทธิภาพต่ำ	-	-	✓	-	คนงานไม่เข้าใจถึงความสำคัญของการพ่นเชื้อราที่จะต้องพ่นให้ทั่วทั้งหลังใบและใต้ใบ การแก้ไขให้คนงานไปศึกษาเปรียบเทียบผลงานของคนที่ทำถูกต้องและให้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ถ่ายทอดประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

การปฏิบัติการแก้ไขและพัฒนา (A)

เป็นกิจกรรมต่อเนื่องจากกิจกรรมการตรวจสอบหาข้อบกพร่อง และกำหนดแนวทางแก้ไข ข้อบกพร่องโดยมีกำหนดระยะเวลา เมื่อถึงกำหนดเวลาจะต้องมีการติดตามผลว่าได้มีการปฏิบัติการแก้ไข ข้อบกพร่องตามแนวทางที่กำหนดไว้หรือไม่เกิดผลอย่างไร โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ตรวจสอบติดตามเอกสารสรุปประเมินผลการศึกษา
2. เชิญคณะผู้รับผิดชอบแก้ไขข้อบกพร่องมาประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสนอสภาพปัญหา ข้อบกพร่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความบกพร่องและการแก้ไข
3. ผู้รับผิดชอบตรวจสอบติดตามและผู้รับผิดชอบแก้ไขข้อบกพร่องเข้าศึกษาสภาพจริงของการดำเนินงาน แล้วสรุปปัจจัยที่เป็นเหตุและปัจจัยสนับสนุนการแก้ไข
4. นำข้อมูลที่ได้ นำสู่การปรับปรุงแก้ไขพัฒนาเอกสารองค์ความรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

บทสรุป

การขยายขอบข่ายอาชีพเพื่อสร้างความเข้มแข็งยั่งยืน ให้กับธุรกิจจำเป็นจะต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ไม่ใช่ทำไปตามที่เคยทำ ดังนั้นการจัดการความรู้เป็นเรื่องสำคัญของคนประกอบอาชีพ จะขยายช่องทางการประกอบอาชีพออกไป จำเป็นต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. เป็นบุคคลที่ทำงานบนฐานข้อมูล ซึ่งจะต้องใช้ความรู้ด้านต่าง ๆ เข้ามาบูรณาการร่วมกันทั้งระบบของอาชีพ
2. ต้องใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือ นั่นคือเราจะต้องตระหนักเห็นปัญหาต้องจัดการความรู้ หรือใช้แก้ปัญหา จัดการทดลองส่วนน้อย สรุปองค์ความรู้ให้มั่นใจ แล้วจึงขยายกิจกรรมเข้าสู่การขยายขอบข่ายอาชีพออกไป
3. ต้องเป็นบุคคลที่มีความภูมิใจในการถ่ายทอดประสบการณ์การเรียนรู้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ สร้างองค์ความรู้ให้สูงส่งเป็นทุนทางปัญญาของตนเอง ชุมชนได้

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนจัดทำแผนปฏิบัติการอาชีพของตนเองโดยใช้วงจรเดมมิง

1. การจัดแผนปฏิบัติการ (P)

.....

.....

.....

2. การทำงานตามแผนปฏิบัติการ (D)

.....

.....

.....

3. การตรวจสอบหาข้อบกพร่อง (C)

.....

.....

.....

4. การปฏิบัติการแก้ไขและพัฒนา (A)

.....

.....

.....

ใบงานที่ 2

คำชี้แจง : ให้ผู้เรียนรวมกลุ่มกันแล้วกำหนดปฏิบัติการของผู้เรียนในกลุ่มมาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประเมินคุณภาพให้เป็นข้อเป็นจุดบพร่อง และแนวทางแก้ไขร่วมกันปฏิบัติการแก้ไขข้อบพร่องของแผนให้เสร็จทุกคน โดยใช้วงจรเต็มมิ่ง

1. การจัดแผนปฏิบัติการ (P)

.....

.....

.....

2. การทำงานตามแผนปฏิบัติการ (D)

.....

.....

.....

3. การตรวจสอบหาข้อบพร่อง (C)

.....

.....

.....

4. การปฏิบัติการแก้ไขและพัฒนา (A)

.....

.....

.....